

Plan (Samen)werken aan duurzame zorg! Vergroten van de instroom

Dit plan is in goede samenspraak met de MBO Raad tot stand gekomen. De MBO Raad, in het bijzonder de Bedrijfstakgroep Zorg, Welzijn en Sport, steunt het plan en de daarin vervatte subsidieaanvraag en zal – mits middelen worden verstrekt – graag aan de realisatie ervan bijdragen.



Plan (Samen)werken aan duurzame zorg! Vergroten van de instroom

De inzet: Samen bevorderen van een bewuste keuze voor Zorg & Welzijn en 10% meer doorstroom naar het mbo zorg/welzijn vanuit alle vmbo-opleidingen

De uitdaging

Om kwalitatief goede zorg te kunnen bieden bij een almaar groeiende en, -zoals de huidige coronacrisis leert-, soms acute en snel uitbreidende zorgvraag, zijn er veel meer mensen nodig, die (blijvend) kiezen voor een baan in de zorg.

Een uitdagende ambitie, die vraagt om een brede inzet en samenwerking tussen landelijke en regionale partijen betrokken bij opleiden en werken in de zorg: om meer (jonge) mensen duurzaam te laten kiezen voor de zorg, om het onderwijs en werkveld samen te laten werken aan innovaties in (het leren voor) de zorg en om werkenden voor de zorg te behouden.

De zorg is ook onze zorg

Het actieprogramma 'Werken in de zorg' vormt het kader voor landelijke en regionale initiatieven en activiteiten om personeelstekorten in de zorg terug te dringen. De rol en bijdrage die het vmbo daarin kan leveren is tot dusverre onderbelicht gebleven. Dat is opmerkelijk vanuit de gedachte dat het vmbo de basis vormt van de beroepskolom en daarmee het startpunt (voor de keuze) van een (beroeps)loopbaan.

- ✓ In 2019/20 telt het vmbo in de beroepsgerichte leerwegen 119.000 leerlingen in 10 profielen; met de theoretische leerweg (mavo) erbij ruim 200.000 leerlingen in leerjaar 3 en 4. Die aantallen gaan de komende jaren alleen maar teruglopen.
- ✓ Het aandeel leerlingen in de beroepsgerichte leerwegen dat voor het profiel Zorg & Welzijn kiest blijft met 1 op de 4 leerlingen nagenoeg constant. In aantallen gaat het om ruim 25.000 leerlingen. In de TL (mavo) is het aandeel leerlingen met een zorgprofiel nu ruim 1 op de 4, bijna 22.000 leerlingen in getal.
- ✓ Er komt een nieuwe GL/TL leerweg met een praktijkcomponent, die opleidt voor doorstroom naar mbo niveau 4. Door toevoeging van het praktijkgericht programma wordt de kans op een bewuste keuze voor de sector vergroot.
- ✓ Van de vmbo-leerlingen met het profiel Zorg & Welzijn in een beroepsgerichte leerweg stroomt in 2018/19 twee derde door naar een opleiding Zorg & Welzijn binnen het mbo, ruim 8000 jongeren.
- ✓ Van alle TL-leerlingen leert bijna 1 op 3 (31%) verder aan een mbo-opleiding Zorg & Welzijn, meestal op mbo niveau 4.

Er is dus noodzaak én ruimte om aandacht te houden voor de initiële opleiding als basis voor instroom in de zorg en voor vergroting van het aantal VMBO leerlingen dat kiest voor een MBO zorg/welzijnopleiding. Vmbo-ers vervolgen vaak hun opleiding in het mbo en komen vervolgens op de arbeidsmarkt of leren door in het hbo. Duurzaam veranderen begint aan

de basis. Slimme oplossingen ten aanzien van leren/opleiden (cross-overs) en werken lukken alleen via duurzame samenwerking van alle relevante betrokkenen. Vandaar onze ambitie:

Het Platform VMBO Zorg & Welzijn¹ wil zich, samen met alle zorg/welzijnbranches, het mbo en partners in de regio, inzetten om een bewuste keuze voor Zorg & Welzijn en doorstroom naar het mbo vanuit alle vmbo-opleidingen met tenminste 10% te bevorderen. De doorstroom is daarmee dan vergelijkbaar met de doorstroom in de Techniek die gemiddeld boven de 70 % ligt en in sommige regio's zelfs boven de 90 %.

De rol van het VMBO in haar enthousiasmering van leerlingen voor zorg/welzijn en daarmee aan toelevering voor het MBO is nog steeds onderbelicht. Met vertegenwoordigers van het Zorgpact, het Zorginstituut en beleidsmakers van het ministerie van OCW en VWS zijn sinds 2017 gesprekken gevoerd om de bijdrage van het vmbo aan een grotere instroom in de sector te verhelfen. Er zijn workshops gehouden en er heeft uitwisseling plaatsgevonden met RAAT (Regionale Actieplannen Aanpak Tekorten)-coördinatoren. Het Platform VMBO Zorg & Welzijn heeft samenwerkingsinitiatieven en goede voorbeelden² van succesvolle samenwerking verzameld en verspreid in het kader van het programma Sterk Beroepsonderwijs en gaat aan de slag met praktische ondersteuning in Leerlabs. Het is duidelijk dat erkenning van en samenwerking tussen partners uit verschillende sectoren goede communicatie en veel kennisuitwisseling vraagt.

In de contacten met RegioPlus en VNO-NCW en MKB-Nederland is de potentie van het vmbo om een (grotere) bijdrage te leveren aan het personeelstekort in de zorg recent bevestigd. Waar nu de RAAT inspanningen vooral op het mbo en hbo gericht zijn, wil het Platform de regionale aanpak versterken door het vmbo als partner steviger te positioneren om met de bijdrage van het vmbo samen de schouders onder de zorg te kunnen zetten. Vmbo-ers stromen na hun opleiding immers door naar het mbo.

Kansen genoeg

Er liggen veel kansen en mogelijkheden voor gerichte en duurzame samenwerking tussen vmbo, mbo en instellingen in de regio. Kansen, waar het Platform op wil inzetten:

- ✓ Leerlabs voor leidinggevenden van het vmbo, mbo en werkveld inrichten om goede voorbeelden van samenwerking te verspreiden, kennisdeling te faciliteren en praktische ondersteuning te kunnen bieden;
- ✓ Een divers stage-aanbod realiseren voor leerlingen bij de diverse zorg/welzijn werkvelden;

¹ Het Platform VMBO Zorg & Welzijn, de netwerkorganisatie van vmbo-docenten van de beroepsgerichte vakken, vormt een schakel tussen werkveld, overheid en onderwijs. Bij het Platform zijn ruim 200 vmbo-scholen met het profiel Zorg & Welzijn aangesloten.

² Voorbeelden: <https://www.sterkberoepsonderwijs.nl/inspiratie/samenwerking-voor-een-kloppend-beeld-van-de-ouderenzorg>
<https://www.sterkberoepsonderwijs.nl/inspiratie/vakmanschapsroute-in-roosendaal>
<https://www.sterkberoepsonderwijs.nl/inspiratie/wijkleercentrum-in-het-oosten-van-het-land>
<https://www.sterkberoepsonderwijs.nl/inspiratie/verbinding-door-leerwerkplaatsen>

- ✓ Mogelijkheden voor het opdoen van echte praktijkervaringen in de zorg voor VMBO-leerlingen, in direct contact met de doelgroep, waardoor leerlingen vaak tot het besef komen dat het werk leuker is dan gedacht;
- ✓ Het koppelen van studenten van vmbo, mbo en hbo voor gezamenlijke opdrachten tijdens de opleiding;
- ✓ Het stimuleren van contacten tussen vmbo-, mbo-docenten en beroepsbeoefenaren in de zorg;
- ✓ Het bevorderen van de keuze voor beroepsgerichte keuzevakken van Zorg & Welzijn door leerlingen uit andere vmbo profielen;
- ✓ De drie actielijnen van het programma Werken in de zorg (Meer kiezen voor zorg, Beter leren in de zorg, Anders werken) vertalen naar het vmbo;
- ✓ Zorg & Welzijn stevig positioneren in het praktijkgericht programma van de nieuwe leerweg GL/TL en inzetten op pilots Zorg & Welzijn binnen de pilots nieuwe leerweg die in 2020/21 van start gaan;
- ✓ Met partners actueel lesmateriaal ontwikkelen voor loopbaanoriëntatie voor vmbo en LOB-activiteiten voor het primair onderwijs.

Dit alles moet leiden naar meer en bewustere keuzes van leerlingen voor een vervolgstudie en baan in de zorg/welzijnsector.

Wat we daarvoor nodig hebben? Menskracht en middelen

Om die kansen te kunnen verzilveren en een goede bijdrage te leveren moet het vmbo steviger aangesloten zijn bij de bestaande landelijke en regionale initiatieven en is facilitering nodig.

Duurzame samenwerking heeft verbinders nodig, die ervoor zorgen dat in de regio afspraken tot stand komen en nageleefd worden. De ervaring leert dat structurele samenwerking tussen organisaties gebaat is bij oliemannetjes/-vrouwtjes die de samenwerking opzetten, bewaken en stimuleren/aanjagen, zodat samenwerking niet vrijblijvend wordt, de waan van de dag alle aandacht opslokt of bij het eerste zuchtje tegenwind het (samenwerkings)bijltje erbij neergegooid wordt.

Hoe gaan we dat organiseren? Het accent ligt op samenwerking in de regio, gericht op de landelijke doelstellingen: meer instroom, beter opleiden en anders werken in de zorg, met een beperkte landelijke coördinatie door een landelijk projectleider, ondersteund door een programmateam.

We beginnen met het in kaart brengen van de regionale structuren die er al zijn vanuit vmbo (STO³) en de werkgevers RegioPlus (14 werkgeversorganisaties en 28 arbeidsmarktregio's), om vervolgens op een STO-regio overstijgend niveau programma-managers aan te stellen, die in verbinding staan met de landelijk projectleider. Dat kunnen RAAT-coördinatoren zijn, maar ook coördinatoren uit het vmbo of mbo. Voor het vormgeven van initiatieven in de regio's door vmbo, mbo en zorg/welzijnsinstellingen is menskracht, organisatiekracht nodig.

³ STO = het programma Sterk Techniek Onderwijs

Deelnemende instellingen ontvangen middelen voor de uitvoering. Daarbij zijn we voor nu uitgegaan van vmbo- en mbo-docenten.

Tot slot worden middelen gevraagd voor promotiemateriaal, website, beschrijving van goede voorbeelden en regiobijeenkomsten.

In totaal omvat het gevraagde budget jaarlijks **€ 9.805.000,-** euro voor een periode van vier jaar. Dan moet dit structureel geregeld zijn.

Dit plan is in goede samenspraak met de MBO Raad tot stand gekomen. De MBO Raad, in het bijzonder de Bedrijfstakgroep Zorg, Welzijn en Sport, steunt het plan en de daarin vervatte subsidieaanvraag en zal – mits middelen worden verstrekt – graag aan de realisatie ervan bijdragen.

**A. Gevraagd jaarlijks budget voor een periode van 4 jaar
(Inclusief reiskosten en btw)**

	Personen	Uur per week	Aantal weken	Uurtarief	Totaal
<i>Op de deelnemende instellingen</i>					
VMBO-docenten	250	8	45	€ 65,- 0.2 fte p.p.	€ 5.850.000,-
MBO docenten	125	8	45	€ 65,- 0.2 fte p.p.	€ 2.925.000,-
<i>In de regio's</i>					
Regionale programma-managers	28 uitgaande van arbeids- marktregio's	8	45	€ 75,- 0.2 fte p.p.	€ 756.000,-
<i>Landelijke aansturing</i>					
Landelijke projectmanager	1	16	45	€ 125,-	€ 90.000,-
Programmateam	2	8	45	€ 75-	€ 54.000
Begeleidings-commissie	8	4	4x per jaar		€ 10.000,-
Website beheer, PR, beschrijving goede voorbeelden en kennisdeling (regionale bijeenkomsten)					€ 120.000,-
Totaal					€ 9.805.000,-
Totaal 4 jaar					€ 39.220.000,-